

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno
Din 16.—, četrtletno Din 9.—, ino-
zemstvo Din 64.—.
Poštno-čkovni rač. 10.603.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška 5.
Telefon 2113.

Cene inseratom: cela stran
Din 2000.—, pol strani Din 1000.—,
četrt strani Din 500.—, 1/8 strani
Din 250.—, 1/16 strani Din 125.—,
Mali oglasi vsaka beseda Din 1.—.

Brez Zveze narodov ne gre.

Diktaturi je svojska politika samovolje in samovlasti kakor v notranjosti države, tako na mednarodnem področju. Diktatura, naj je njen nosilec samozvani posameznik ali pa stranka, ki sebe istoveti z državo, ne pozna dostojanstva in svobode človeške osebnosti ter ne prizna prirodnih pravic državljanov in celih narodov. Vodilo njene politike ni pravo in pravica, marveč sila in nasilje. Taka politika se ne da spraviti v soglasje z duhom in težnjami Zveze narodov, ki ima svoj sedež v Ženevi in ki ji je namen pospeševati vzajemno delovanje narodov ter zagamčiti mednarodni mir in mednarodno varnost. Da se ta namen doseže, se države-članice Zveze narodov obvežejo, da bodo prevzele gotove dolžnosti, da se ne bodo zatekle k vojni kot sredstvu politike, da bodo v vsej javnosti vzdrževale mednarodne zveze, ki so zasnovane na pravic in časti, da se bodo natančno držale predpisov mednarodnega prava ter zvesto izpolnjevale v medsebojnih odnošajih organiziranih narodov vse pogodbene obveznosti.

Fašizem in Zveza narodov.

Kako težko je kakšnemu voditelju-diktatorju izpolnjevati mednarodne obveznosti, ki jih nalaga Zveza narodov, dokazuje zunanja politika italijanskega fašizma. Njegov voditelj ni nikdar prikrival, da smatra okvir Zveze narodov kot nekak prisilen jopič, ki samo ovira razmah njegovega političnega udejstvovanja. Včasih je ta jopič kar strgal raz sebe. Ko je 1. 1923 nastal spor med Italijo in Grčijo radi grškega napada na italijanske funkcionarje na albanski meji, ni hotel fašizem tega spora predložiti Zvezi narodov v poravnano, marveč je poslal italijansko vojno brodovje v vodovje ob otoku Krfu, kjer so zagrmeli topovi ter se je izvršila delna zasedba nezastraženega otoka. Voditelj italijanskega fašizma pa se ni čutil dovolj močnega, da bi popolnoma prelomil z Zvezo narodov, in zato je naposled sprejel njeno posredovanje v sporu z Grčijo. Ni pa bil nikdar naklonjen tej najvišji in največji mednarodni mirovni ustanovi, marveč se je vedno trudil, da jo spravi na »slepi tir«. Tej svrhi je tudi služila znana »pogodba štirih« (Italije, Francije, Anglije in Nemčije), ki je hotela rešitev vseh mednarodnih vprašanj izročiti navedenim štirim velesilam, dočim bi Zveza narodov morala samo skrbeti za

izvršitev teh sklepov, takozvane male države pa bi samo morale sprejeti diktat (povelje) velesil. Odločnemu odporu Poljske in držav male antante gre za sluga, da je ta pogodba, za katero se je tako ognjevitavo zavzemal duce italijanskega fašizma, ostala mrtvorojeno dete.

Hitlerizem obrnil Ženevi hrbet.

Še bolj ko črnosrajčni fašizem smatra rjavosrajčni nacizem pod vodstvom Hitlerja Zvezo narodov ne samo kot neprijeten, marveč kot neznosen prisilen jopič. Nemčija je bila 8. sept. 1926 sprejeta v Zvezo narodov, ki ji je pomagala do velikih uspehov na političnem in osobito na gospodarskem polju. Da je Nemčija dosegla postopno znižanje in končen odpust reparacijskih plačil, da je dobila pod ugodnimi pogoji posojila za obnovo svojega gospodarstva, za to in za marsikaj drugega se ima zahvaliti Zvezi narodov. Na vse to je pozabil nemški narodni socializem, ki je odredil, ko je došel do oblasti v dr-

žavi, izstop Nemčije iz Zveze narodov. Narodni socializem je s svojo borbo zoper versajsko mirovno pogodbo in z vzbujanjem maščevalnih strasti in osvajalnih pohlepnosti med ljudstvom ustvaril med nemškim narodom ozračje, ki je sovražno Zvezi narodov. V tako pripravljem ozračju ni bilo težko z »ljudskim glasovanjem« v preteklem letu dobiti potrditev sklepa, da Nemčija izstopi iz Zveze narodov. Glavni nagib, ki je bil pri tem koraku merodajen za narodno-socialistične poglavarje, je bilo pomnoženo in pospešeno oboroževanje Nemčije, ki ga je hotel hitlerizem odtegniti paznim očesom ženevske mirovne ustanove. Oboroževanje Nemčije se res sedaj vrši nemoteno, ker ga ne ovira ženevska kontrola. Kot posledica tega ne dovolj premišljenega koraka pa je tudi sledilo nekaj, kar kratkovidni svetovalci nemškega »voditelja« mor-da niso predvideli: vedno večje nezaupanje kulturnega sveta napram Nemčiji in popolna izolacija (osamljenost) Nemčije. Zgodilo se je tudi nekaj, o čemer se narodno-socialističnim poglavarjem pred letom dni niti sanjalo ni: Rusija je stopila iz Zveze narodov.

Boljševiška Rusija v Zvezi narodov.

Voditelj zunanje politike sovjetske Rusije Litvinov je uvidel, da brez Zveze narodov ne gre, in zato je pri Stalinu in drugih odločilnih činiteljih boljševizma dosegel dovoljenje, da sme Rusijo popeljati v naročje ženevske mednarodne ustanove. Boljševizem je vsa leta svojega rešima vodil strastno borbo zoper Ženevo in njen mednarodni parlament. Lenin, duševni oče boljševizma, je Zvezo narodov imenoval »družbo tolovajev in največjo nasprotnico proletariata«. Ni še preteklo od tega 14 let, in zastopniki ruskega boljševizma sedijo od dne sv. Zofije — 18. sept. — v Ženevi v družbi »kapitalističnih tolovajev«. Svet se res suče. Prav je imel tisti poganski modrijan, ki je izrekel krilatico: »Nič novega pod solncem.« Nekdaj tako ponosni in ves svet izzivajoči zastopniki ruskega komunizma so morali neposredno pred svojim vstopom v ženevsko zborovalno dvorano slišati — zlasti od zastopnikov demokratske Švice in Irske — celo ploho povse upravičenih očitkov: da boljševiki ne dopuščajo svobode vesti, ne priznavajo osebne svobode, razdirajo družino, neusmiljeno preganjajo vero in cerkev ter da so socialno ureditev države postavili na suženjsko prisilno delo. Ta ploha jih ni niti najmanj zmedla, marveč je imela ta učinek, da jim je pred svetom izmila glave. Nagib, ki je

Prvi oficir pred kratkem zgorele ameriške potniške ladje »Morro Castle«. Častnik V. Warms je prevzel po nenadni smrti kapitana poveljstvo na ladji in je podal pred sodiščem prvo izpoved o vzrokih požara.

pripeljal sovjetsko Rusijo v Ženevo, je skrb za varnost ruske države. Na daljnem vzhodu se pripravljajo Japonci, da bi zaplesal z ruskim medvedom krvavi ples. Da bi se ta ples odložil čim najdalje ter da bi v slučaju potrebe Rusija ljubila soplesalce, ki bi japonskega

osvajalca utrudili do onemoglosti: to je sovjetsko Rusijo gnalo in pripeljalo v Ženevo. Za Zvezo narodov pa pomenja — to dejstvo smemo izraziti vsaj kot nado — vstop Rusije ojačenje te največje svetovne mirovne ustanove in hkrati tudi učvrstitev miru na svetu.

IZ RAZNIH DRŽAV

V NAŠI DRŽAVI.

Gospodarski svet Male antante je pričel zborovati dne 25. septembra v Beogradu. Na tokratnem zasedanju bodo proučili praktične uspehe sklepov prejšnjih posvetovanj. Nadalje se bodo bavili z vsemi važnimi vprašanji gospodarskih odnošajev med državami Male zveze: kako bi se naj povečala izmenjava blaga, izravnal promet ter plovba ter ugladile poštno ter brzojavne prilike itd. Razven naštetih povsem notrajnih zadev se bo bavil gospodarski svet s predlogi za gospodarsko preosnovo Podonavja.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Mussolini hoče vojaško izobraziti celi narod. Dne 18. t. m. se je zbral v Rimu v palači Viminale ministrski svet pod predsedstvom Mussolinija. Navzoči so bili vsi ministri in glavna tajnika fašistične stranke. Mussolini je predložil zakon o vojaški vzgoji naroda, ki ga je ministrski svet sprejel z navdušenim odobravanjem. Ta zakonski načrt o militarizaciji naroda pravi, da bo pouk balil (mladinska vojaška organizacija) od 8. do 14. leta civilnega in moralnega značaja. Od 14. do 18. leta bo poudarek na telovadbi in sportu. Vojaška izobrazba v pravem smislu se prične še le z 18. letom. Izpopolnjevanje oboroženega naroda se bo vršilo pod vodstvom pose-

bne ustanove z generalom na čelu. Po aktivni vojaški službi naj skušajo ohraniti vojaškega duha v rezervnih skupinah in v kadrih. Dijaštvo vseučilišč in višjih šol se bo moralo vezovati v posebnih tehničnih vajah. Sklepi italijanske vlade glede vojaške izobrazbe celega naroda so izzvali v francoskih krogih največjo pozornost in časopisne opomine, da bo povsem militarizirana Italija prisilila tudi druge države, da bodo pričele skrbeti za odredbe proti italijanskemu vzgajanju vojaškega duha.

Preprečena revolucija na španskem. Španska vlada je razkrila v zadnjem hipu obširne priprave za socialistično-komunistično revolucijo, ki bi naj izbruhnila v prihodnjih dneh po vsej državi. Revolucionarji so bili dobro prekrbljeni z vsem mogočim orožjem in so imeli natančen načrt za zavzetje španske prestolice Madrida. Načrt je bil izdelan v vseh podrobnostih in so gotovo sodelovali pri sestavi aktivni oficirji. Celotno nato so bili pripravljene ustati, da bo vlada nastopila proti puču s tanki, z oklopnimi avtomobili in letali. S koncentracijo vseh svojih sil so hoteli revolucionarji ta napad odbiti. Priprave za vstajo niso bile izvršene samo v Madridu, ampak po vsej državi. Vlada je mobilizirala vojaštvo ter orožništvo, ki je ojačeno z zanesljivimi rezervisti. Katoliška stranka namerava predlagati v parlamentu zakon, s katerim bi se prepovedala neprestane pobune povzročujoča socialistična stranka.

Obsedno stanje na španskem. Vlada je proglasila nad celo državo obsedno stanje.

PO KATOLIŠKEM SVETU

Katoliške šole v Franciji. Francozi so ljudje, ki dobro vedo, kolikega pomena je vzgoja mladine za usodo posameznega človeka in celega naroda. Hoteč dati svojim otrokom najboljšo vzgojo, jih katoliški starši pošiljajo v katoliške šole. Ker so državne šole brez vsake verske vzgoje, svoje otroke ljubeci starši ne marajo pošiljati dece v takšne šole. Njihova previdnost je tem bolj upravičena, ker so na teh šolah delujoči učitelji po ogromni večini organizirani v socialističnih in komunističnih zvezah. Zato pošiljajo otroke v zasebne katoliške šole. Letno poročilo o katoliških šolah v Franciji za leto 1933 javlja, da je v tem letu obiskovalo te šole 927.499 otrok, dočim jih je leta 1930 obiskovalo 823.865 učencev. Plače za 29.253 učiteljev in učiteljic so znašale okoli 500 milijonov frankov. Ta svota se zbere na francoskem s prostovoljnimi darovi. Čast katoliškim Francozom, ki dajejo drugim katoličanom zgled in spodbudo!

Katolicizem na Japonskem. Krvava preganjanja preteklih stoletij na Japonskem so katoliško vero skoro popolnoma zatrla. Nekaj korenin je ostalo, iz katerih se je v zadnji dobi začelo lepo razvijati drevesce katolicizma, ki daje utemeljeno upanje, da se bo razvilo v krepko drevo. Proti Evropi je v poslednjih letih zavladalo precejšnje politično nerazpoloženje, ki pa se ne nanaša na osebo rimskega papeža, s katerim je Japonska v najboljših zvezah. Med duhovništvom, ki deluje na Japonskem v katoliškem dušnem pastirstvu, dobivajo domačini vedno več besede in moči. Število katoličanov je primeroma malo, tem večji pa je vpliv katolicizma na javno mnenje. Katoliške resnice pritegujejo v svoje območje vedno več pisateljev in učenjakov. Katoliška književnost se vedno bolj čita na Japonskem, kjer dnevno narašča interes za evropsko književnost. Nedavno je japonski starinar Sato našel »Knjigo sentenc (naukov)« Petra Lombarda, slovečega modro- in bogoslovnega pisatelja iz 12. stoletja. Knjiga, ki je dragocena zaradi svoje redkosti in starosti, je bila natisnjena v švicarskem mestu Bazlu leta 1488. Ker nosi ta knjiga grb papeža Gre-

gorija XIII., ki je vladal cerkev od leta 1572 do leta 1585, je verjetno, da jo je ta papež poslal kot dar na Japonsko.

Protestanti proti boljševikom. Čimbolj se zunanji minister sovjetske Rusije Litvinov trudi, da sklopi zveze z evropskimi državami ter tako Rusom zavaruje hrbet v morebitni vojni z Japonsko, in čim bolj stremi službena francoska diplomacija za tem, da pritegne Rusijo kot enakopravno članico v Zvezo narodov, tem bolj se proti temu množijo protesti od gotovih strani. Nedavno je ženevski list »Journal de Geneve« objavil protest švicarskih protestantov proti temu, da bi se boljševiki sprejeli v Zvezo narodov. Protestantovska cerkev je vedno protestirala, tako se izvaja v tem ugovoru, zoper sramotno in strahotno preganjanje kristjanov v Rusiji. Sedaj pa bi naj gledali v Zvezi narodov vlado, ki ima okrvavljene roke s krvjo bratov-mučenikov, vlado, ki odkrito propoveda mržnjo zoper vsako religijo. Vatikanski list »Osservatore Romano« pripominja k temu protestu, da je plemenit in krščanski. Vendar bi švicarski protestanti ne smeli pozabiti, da je korenina vseh današnjih verskih odpadov v Evropi in tudi verskih preganjanj v Rusiji pravzaprav v protestantizmu. S svojim odpadom od katoliške cerkve je protestantizem razbil cerkveno edinstvo v Evropi ter ustvaril s svojim samovoljnim anarhičnim krščanstvom možnost za največje verske zablode. Protestantizem je ded, boljševizem pa vnuk.

Pozor!

Današnje položnice niso od »Slovenskega gospodarja«, ampak so za to priložene, če želi kdo poslati kak dar na sledeče vabilo:

Dobrim srcem!

Leta 1924 sem začel apostolsko službo kot škof skopljanski. Dosedaj sem stanoval v Prizrenu; prišel je čas, da se preselim v Skoplje.

Za premnoge potrebe skopljanske škofije mi je treba pomoči dobrotnikov. Ne mislim samo na stolnico, ki se bo zidala na čast sv. Jožefu; imam mnogo važnejših potreb, posebno radi pomanjkanja cerkva in kapelic, vzdrževanja semenišča in drugih potrebnih zavodov.

Prosim za Vašo blagohotno pomoč; prav dobro bi mi služili mesečni prispevki. Ako sami ne morete, imate poznanih oseb, ki bi mogle kaj prispevati.

Kakor sem jaz priporočil duhovno in materialno skrb za potrebe skopljanske škofije preč. Srcu Marije Device, Matere Odrešenikove, tako prosim tudi Vas za pobožne molitve v ta blagi namen.

V Skoplju, na praznik presv. Srca Jezusovega 1934.

† Ivan Frančišek Gnidovec,
škof skopljanski.

Ponovno opozarjamo, da položnic ne zamenjajte! Predno kam denar pošljete po položnici, vedno pogledajte, čigav naslov je na položnici, da ne bode pomot!